[2021] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 226

ਮੈਸਰਜ਼ ਸੁਪਰੀਮ ਭਿਵੰਡੀ ਵਾੜਾ

ਮਨੋਰ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

ਬਨਾਮ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾਂ

(2021 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 680)

ਜੁਲਾਈ 26, 2021

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੁਦ ਅਤੇ ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973: ਧਾਰਾ 438 - ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਚਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੰਡਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚਾਰਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਲਗਭਗ 5.08 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ - ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਚਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ – ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਧਾਰਾ 156 (3) ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ - ਦੂਜਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਧਿਆਇ XV ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ ਸੀ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੜਕ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਸਨ - ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਆਯੋਜਿਤ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਹਨ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੜਕ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। (ਪਾਰਸ 22, 23) [238-ਈ-ਐੱਫ; 239-ਡੀ-ਐੱਫ]

ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2001) 2**ਐਸਸੀਸੀ** 628: [2001] 1 **ਐਸਸੀਆਰ** 257; *ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ* (2007) 12 **ਐਸਸੀਸੀ** 641; *ਤਿਲਕ ਨਗਰ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ* (2011) 15 **ਐਸਸੀਸੀ** 571; *ਅੰਜੂ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ* (2013) 6 **ਐਸਸੀਸੀ** 384: [2012] 13 **ਐਸਸੀਆਰ** 901; *ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਨਸੀਟੀ 15 ਦਿੱਲੀ* (2020) 5 **ਐਸਸੀਸੀ** 1: [2020] 2 **ਐਸਸੀਆਰ** 1; *ਮਯਾਕਲਾ ਧਰਮਰਾਜਮ ਬਨਾਮ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ* (2020) 2 **ਐਸਸੀਸੀ** 743 - **ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ**

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

[2001] 1 **ਐਸਸੀਆਰ** 257	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ** 18
(2007) 12 **ਐਸਸੀਸੀ** 641	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ** 19
(2011) 15 **ਐਸਸੀਸੀ** 571	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ** 19
[2012] 13 **ਐਸਸੀਆਰ.** 901	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ** 20
[2020] 2 **ਐੱਸਸੀਆਰ** 1	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ** 22
(2020) 2 **ਐਸਸੀਸੀ** 743	**ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ** 22

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾ: 2021 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 680

2017 ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 85 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 18.12.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

2021 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 681, 682 ਅਤੇ 683

ਦਿਨੇਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੈਕ੍ਰਿਤੀ ਐਸ ਜਡੇਜਾ, ਅੰਸ਼ ਕਰਨਾਵਤ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਰਾਹੁਲ ਚਿਟਨਿਸ, ਸਚਿਨ ਪਾਟਿਲ, ਆਦਿਤਿਆ ਏ ਪਾਂਡੇ, ਜੀਓ ਜੋਸੇਫ, ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਡਾ.ਆਰ.ਆਰ.ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀਤੀ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ, ਨਿਤਿਲ ਲੋਨਕਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨਾਲੀ ਸੂਰਿਆਵੰਸ਼ੀ, ਸ਼ੈਂਕੀ ਅਗਰਵਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੁਦ, ਜੇ.

1. ਚਾਰ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬੈਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਸੁਣੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ 18 ਦਸੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ("ਸੀਆਰਪੀਸੀ") ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਦੋ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

2. ਇਹਨਾਂ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਇਹ ਹਨ:

(i) ਨੀਲੇਸ਼ ਦਯਾਨੰਦ ਚੁੰਬਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2016 ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ (ਅਰਜ਼ੀ) ਨੰਬਰ 1971; ਅਤੇ

(ii) ਮਯੂਰ ਜਯੰਤੀਲਾਲ ਅਨਮ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ 2017 ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ (ਅਰਜ਼ੀ) ਨੰਬਰ 85।

3. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਅਧੀਨ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 1 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ (ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 2 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ) ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ 18 ਦਸੰਬਰ 2017 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ। (i) ਦਿਵਾਕਰ ਵਾਮਨ ਪਾਟਿਲ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ; ਅਤੇ (ii) ਹੇਮੰਤ ਹਰਿਭਉ ਸੋਨਾਵਣੇ।

4. ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮਯੂਰ ਜਯੰਤੀਲਾਲ ਅਨਮ ਹਨ

---

[1] ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ. ਆਰ. ਐੱਲ.) ਨੰਬਰ 2018 ਦਾ 3155 ਅਤੇ ਐੱਸਐੱਲਪੀ (ਸੀ. ਆਰ. ਐੱਲ.) ਨੰਬਰ 2018 ਦਾ 3156

[2] ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਪੀ. (ਸੀ. ਆਰ. ਐੱਲ.) ਨੰਬਰ 2018 ਦਾ 2617 ਅਤੇ ਐੱਸ. ਐੱਲ. ਪੀ. (ਸੀ. ਆਰ. ਐੱਲ.) ਨੰਬਰ 2018 ਦਾ 2628

("ਏ 1"), ਅਤੇ ਚੌਥਾ ਦੋਸ਼ੀ, ਨੀਲੇਸ਼ ਦਯਾਨੰਦ ਚੁੰਬਲ **("ਏ 4")** ਦੋ ਸਾਥੀ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੇਮੰਤ ਹਰੀਭਾਊ ਸੋਨਵਾਨੇ **("ਏ 2")** ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਿਵਾਕਰ ਵਾਮਨ ਪਾਟਿਲ **("ਏ 3")** ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸੀ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ 1956 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਠੇਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਵਿਸ਼ਵਭਾਰਤੀ ਫਾਟਾ-ਭੀਨਾਰ-ਵਡਾਪਾ ਜੰਕਸ਼ਨ (ਕਿਲੋਮੀਟਰ 0/000 ਤੋਂ 7/900, ਕੁੱਲ ਲੰਬਾਈ 7.90 ਕਿਲੋਮੀਟਰ), ਭਿਵੰਡੀ ਤਾਲੁਕਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਠਾਣੇ ਦਾ ਬਾਈਪਾਸ ਕੰਮ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਏ 1 ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਏ 2, ਏ 3 ਅਤੇ ਏ 4 ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੰਪਰਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਸੰਪਰਕ ਸਹਾਇਕ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੰਪਰਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੂਚੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੰਡਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਥਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਪੋਵਾਈ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਅੰਧੇਰੀ ਸਥਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ।

7. 11 ਮਈ 2016 ਨੂੰ, 66 ਵੀਂ ਅਦਾਲਤ, ਅੰਧੇਰੀ, ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਮੈਸਰਜ਼ ਸੁਪਰੀਮ ਭਿਵੰਡੀ ਵਾੜਾ ਮਨੋਰ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾ ਉਦੈ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਜੋਸ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰੀ ਕੇਕੇ ਸ਼ੁਕਲਾ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ।ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵਾੜਾ ਭਿਵੰਡੀ ਸਟੇਟ ਹਾਈਵੇ ਨੰਬਰ 35, ਸਟੇਟ ਹਾਈਵੇ ਮਨੋਰ-ਵਾੜਾ ਨੰਬਰ 34 ਅਤੇ ਭਿਉਨਾਰ ਵਾੜਾ ਜੰਕਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਝੂਠੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ,

ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 12 ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ 9 ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੱਸ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖ ਹੋਣ ਅਤੇ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਹੈ, ਜਾਂਚ ... ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ

ਆਰਡਰ

1. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪੋਵਾਈ ਥਾਣੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।
2. ਸਬੰਧਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
3. ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਭਿੰਨ ਅਰਜ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

8. ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 24 ਮਈ 2016 ਨੂੰ ਪੋਵਾਈ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 418, 419, 420, 405, 467, 468, 471, 471, 474, 120 ਬੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34 ਤਹਿਤ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 2 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

9. ਇਲਜ਼ਾਮ ਦਾ ਸਾਰਥਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਚੈੱਕ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 2015 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ ਜੋ ਵਾਡਾ ਅਤੇ ਵਡਾਪੇ ਜੰਕਸ਼ਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸੜਕ ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਜੋੜੇ ਬਿਨਾਂ 66 ਜਾਅਲੀ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਬਣਾਏ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 87,76,755 ਰੁਪਏ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੋਈ। ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਬਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ 7/12 ਐਕਸਟਰੈਕਟ, ਮਾਪ ਸ਼ੀਟਾਂ ਅਤੇ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਚੈੱਕ ਰਾਹੀਂ 68 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (ਲਗਭਗ) ਦੀ ਰਕਮ ਕਢਵਾਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ,

ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਰਕਮ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 2014 ਤੋਂ 2015 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਵਡਪੇ, ਭਿਨਾਰ, ਗੋਰਸਾਈ, ਨਿੰਬਾਵਲੀ ਅਤੇ ਕਵਾਦੀਨ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਅਲੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਲਗਭਗ 1.57 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ 10 ਜਾਅਲੀ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾ ਕੇ 1,84,30,400 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਕਢਵਾ ਲਈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਲਗਭਗ 5.28 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

10. ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ ਸੀ। 13 ਫਰਵਰੀ 2017 ਅਤੇ 16 ਫਰਵਰੀ 2017 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਏ 2 ਅਤੇ ਏ 3 ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਏ1 ਅਤੇ ਏ4 ਦੁਆਰਾ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

11. 24 ਜਨਵਰੀ 2017 ਨੂੰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਏ 1 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅੰਤਰਿਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 16 ਫਰਵਰੀ 2017 ਨੂੰ ਏ 4 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਅੰਤਰਿਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਏ2 ਅਤੇ ਏ3 ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ। ਆਖਰਕਾਰ, 18 ਦਸੰਬਰ 2017 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਏ 1 ਅਤੇ ਏ 4 ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਏ3 ਅਤੇ ਏ4 ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

12. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੱਢਣਾ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ:

2. ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਦੈ ਜੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ, ਅੰਧੇਰੀ, ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ 66 ਐਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਸੀ.ਨੰਬਰ 506/ਐਸਡਬਲਯੂ/2015 ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 153 (3) ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 02/2016 ਪੋਵਾਈ ਥਾਣੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਪਹਿਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ 06.02.2016 ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਭਾਵ ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

3. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਏਆਈਆਰ 2011 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 312 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਸਿੱਧਰਾਮ ਸਤਲਿੰਗੱਪਾ ਮਹੇਤਰੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 112 (ਵੀ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ, ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੈ।

13. ਨੋਟਿਸ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ 28 ਮਾਰਚ 2018 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਲਾਹ ਸੁਣੀ ਹੈ।

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੈਕ੍ਰਿਤੀ ਐਸ ਜਡੇਜਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ

i. ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹੀ;

ii. ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ 24 ਮਈ 2016 ਨੂੰ ਪੋਵਾਈ ਥਾਣੇ ਦੁਆਰਾ 2016 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 2 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ;

iii. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

iv. ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ 200 ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਜੋ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ 202 ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 156 (3) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ;

(v) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 156 (3) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਤੇ

(vi) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

15. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਆਰ. ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

(i) ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ 16 ਫਰਵਰੀ 2017 ਅਤੇ 24 ਜਨਵਰੀ 2017 ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ;

(ii) ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਲਗਭਗ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ; ਅਤੇ

(iii) ਧਾਰਾ 202 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਹੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 202 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਦਲੀਲਾਂ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

16. ਜਿਸ ਮੁੱਢਲੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ 6 ਫਰਵਰੀ 2016 ਦੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

17. ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ 11 ਮਈ 2016 ਨੂੰ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦੂਜਾ,

ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XV ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 200 ਅਤੇ 202, ਜੋ ਅਧਿਆਇ XV ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"200. **ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ** - ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦ ਗਵਾਹਾਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ- (ਏ) ਜੇ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਜਾਂ (ਅ) ਜੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਧਾਰਾ 192 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 192 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕੇਸ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

202. **ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ -** (1) ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਜੁਰਮ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਧਾਰਾ 192 ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉਸ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖੁਦ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਜੋ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਾਂਚ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, (ਏ) ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੁਰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ (ਬੀ) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦ ਤੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦ ਗਵਾਹਾਂ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਤਹਿਤ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। (2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜੇ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਹੁੰ ਖਾ ਕੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੁਰਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇਗਾ। (3) ਜੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਉਸ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇਸ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਸਿਵਾਏ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

18. **ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਐੱਮ. ਪੀ.** [3] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 156 (3) [4] ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਸਟਿਸ ਕੇ. ਟੀ. ਥਾਮਸ ਨੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ

"8. ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਉਹੀ ਜਾਂਚ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਤੱਤ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। **ਉਸ ਅਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਪੁਲਿਸ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਧਾਰਾ 156(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਧਿਆਇ XII ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।** "(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਧਿਆਇ XV ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ

---

[3] (2001) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 628

[4] ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:

"156. ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।—(1) ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕਾਗਨੀਜ਼ੇਬਲ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਹੋਵੇ। ਚੈਪਟਰ XIII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

(2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਉਹ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(3) ਧਾਰਾ 190 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਪ੍ਰਾਪਤ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ XV ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 202 (1) ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

"9. ਪਰ ਜੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XV ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 202 (1) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਇਹ ਯਕੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਸੀਮਤ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਕੋਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 202 (1) ਦੇ ਅੰਤਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

"ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।"

ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਉਸ ਕੋਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

10. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ, ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਲਾਸੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਬਾਰੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰੇ

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੋਡ ਦੇ ਚੈਪਟਰ XII ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਹੋਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

19. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। **ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ** [4] ਕੇਸ ਵਿੱਚ **ਸੁਰੇਸ਼ ਚੰਦ ਜੈਨ (ਸੁਪਰਾ)** ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। **ਤਿਲਕ ਨਗਰ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ** [5] ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ:

"12...ਧਾਰਾ 156(3) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

20. **ਅੰਜੂ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ** [6] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਜਸਟਿਸ ਸਵਤੰਤਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 156 ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਮੁੱਢਲੀ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ "ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਜਾਂ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ" ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 156 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਾ 202 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ:

"40. ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 156(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇਸਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧਿਆਏ XV ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 200 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 156(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਯਤ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿੰਨੀ ਚੌੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 156(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 202 ਦੁਆਰਾ ਛੂਹਿਆ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਧਾਰਾ 202 ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ

[4] (2007) 12 ਐਸਸੀਸੀ 641

[5] (2011) 15 ਐਸਸੀਸੀ 571

[6] (2013) 6 ਐਸਸੀਸੀ 384

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖੁਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਰਾਹੀਂ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਖੁਦ ਕੇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਸਰਲ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ਭਾਈ ਪਾਂਡੂਰਾਓ ਹੇਡਾਊ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [(2010) 4 ਐਸਸੀਸੀ 185 : (2010) 2 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 801] ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਗੁੰਡਲੂਰੀ ਬਨਾਮ ਸੇਪਕੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਾਵਰ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਵੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। [(2010) 8 ਐਸਸੀਸੀ 206 : (2010) 3 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 652] ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 218, ਪੈਰਾ 23)

"23. ... ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 156(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਨੰਗੀ ਰੀਡਿੰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿ ਕੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਆਧਾਰ, ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਡ ਦੇ ਚੈਪਟਰ XV ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

21. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਸਿਧਾਂਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇ।

22. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 438 ਅਧੀਨ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। **ਸੁਸ਼ੀਲਾ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨਸੀਟੀ ਦਿੱਲੀ)** [7] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ:

"92.3...ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ (ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ) 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ, ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ (ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਸਮੇਤ) 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣਾ), ਆਦਿ।

[7] (2020) 5 ਐਸਸੀਸੀ 1

92.4. ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ, ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਰਗੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ; ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ (ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ) ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ।

ਜੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। **ਮਯਾਕਲਾ ਧਰਮਰਾਜਮ ਬਨਾਮ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ** [8] ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ:

"9. ਇਹ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।"

23. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੜਕ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

24. ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

25. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ

---

[8] (2020) 2 ਐਸਸੀਸੀ 743

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

MANJEET SINGH
E. No. PI/1882/2007 Advocate
Chamber No. 417 2nd Floor
Civil Courts, Rajpura
Mobile: 98726-56669